

Panevėžio vaikų dienos
užimtumo centras

JAV ambasada
Vilniuje

ERIKS ADAMSONS

ČHAJORI RINGLA

ČIGONAITĖ RINGLA

Vertimas iš latvių kalbos

Panevėžys

2014

UDK 821.174-93

Ad21

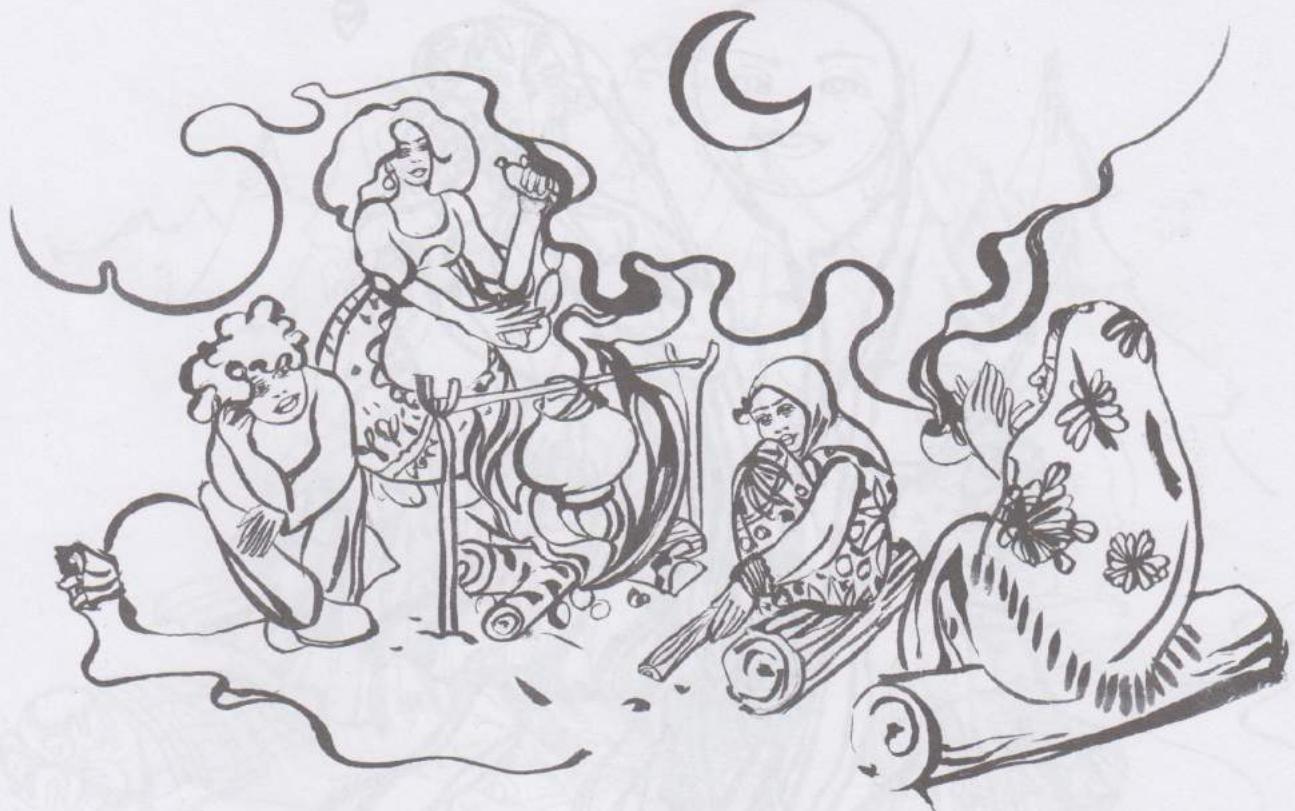
*Romų ir lietuvių kalbos tekstas Vidos Beinortienės
Romų k. tekstą redagavo Džipnaskiri Rota
Dailininkės: Onutė Juškienė ir Eiginta Beinortaitė*

Leidinį finansuoja JAV ambasada Vilniuje

*Leidžia VšĮ Panevėžio Vaikų dienos užimtumo centras,
remiamas Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir
darbo ministerijos*

ISBN 9786098072266

Po droma romā lodēnas,
 Adē šatry ratkirēnas.
 Jag chačiol, šundlē gilia,
 Chulania adēj romnia.
 Rakirēn murša pal grēndē,
 I pal targo, pal bakrēndē.
 Durēdyr, paš sinio šatra
 Sy bēsty mamica Jaža.
 Joj džinēl paramisia,
 Čavorē šunēna la.
 Ali butēdyr sarēndyr,
 Čhajorjendyr, čhavorēndyr,
 La šunēl krēncabalytko
 Čhajori Lučakri Ringla.
 Syr muri da mujoro
 I lolo sy dychloro,
 Raznocvietno huribēn –
 Čhajori – šukaripēn.
 Ringla dē mami dykhēl,
 Jaža pipka chačkirēl –

Romai štai kelias klajoja
 Palapinēse nakvoja
 Prie laužų jie stovyklauja
 Romēs čia šeimininkauja.
 Vyrai kalbas apie žirgus,
 O ant laužo valgis spirga.
 Ten žavi senelė Jaža
 Žino pasakų nemaža.
 Sédi ji prie palapinēs,
 Tén, kur stovi prie vežimo,
 O aplink vaikučiai klausos
 Pasakų jos įvairiausiu.
 O arčiausiai prie senelės
 Ringla – Lucio mūs dukrelė.
 Jos veidelis kaip uoga
 Ir skarelė raudona.
 O suknelės margumélis –
 Ta mergaitė – puikumélis.
 Ringla grēzias į senelę,
 Jaža uždega pyplelę –

Pakš, pakš – thuv joj zatyrdēla,
A pal šatry čhon psirēla.
Salp sarēnge čhonorō,
Belveliakro pšaloro.
Babi lēl rakiribēn –
Čiačiuno pophēnibēn,
So rom Pičio pophēndzia –
Jo čiačes na chochadzia.
Lake pophēndzia rom Pičio:
– Adē vēš dživēla Ričo.
Jo syr liavo zuralo
I kamēl jaugin gudlo.
Vityrdēl jo kašt phujatē.
Ričo sy na berlogatē,
Lēskro khēr – kana udžin-
Jaugintko filacin. –
But adēj sašty tēchas
Na kamēs li tēzadžas?
Riskirēla jag balval,
Romany gily urnial –

Pakšt, pakšt, pakšt – užtraukia dūmā,
Praskiria lazdyno krūmā –
O ten šypsos ménuliukas
Tiktas vakaro broliukas.
Jaža pasakoti ima
Vieną tikrą nutikimą,
Romas Pičius stovyklavo,
Jis tikriausiai nemelavo.
Pasakojo senis Pičius,
Kad miške gyvena Ričius.
Jis stipresnis ir už liūtā,
Jo tikrai gudruolio būta.
Medi rauna iš šaknų.
Ji sutikti nejauku.
Jo namai ne oloje,
O medučio pilyje.
Galima jo ten laižyti.
O gal nori aplankytī?
Véjas laužo liepsnā plaiksto,
Ir skambi daina įkaista –

Bagal Čvēko i Lala
„Hojnēs adē vēš, dai da“.
A tēdy čhon i phēnēl:
– Čhavalē, džian tēsutēn. –
Adē šatra soibēn
Zabanckirla vras sarēn.
Soibēn gudlo i hojno,
I sarē sutē žynk zorka.
Ringla nasutu psirelā,
Pal Ričhostē dumki dēla.
So jaugin gudlo – džinēl,
Ali kaj da tērodēl?
Baštardy balval phurdēla –
Ko Ričhos tēdžias kharēla.
Čiriklē i kaštorē
Dziakes pac dava khardē.
Daže cviatkica šukar:
– E khērēstyr tu nadar –
Interēsno but dykhēsa. –
Čhon šēro pichin kaštēsa.

Traukia Čvekas ir Lala
“Gera mums miške, dai da”.
Tada sako jiems mēnulis:
– Laikas eit miegot, mažulai. –
Miegas toks stiprus, malonus
Greitai lenkia visų šonus.
Cia visi kietai miegos
Miegas valdo lig aušros.
Ringla su miegu kovoja –
Apie Ričių vis galvoja.
„Kad medus saldus – žinau,
Kur ieškot – neišmanau“.
Vējas beldžia, Ringlą šaukia:
– Eik pas Ričių, ko gi lauki! –
Ir paukšteliai, ir medeliai
Ringlą šaukia eit į kelią.
Našlaitēlė nuo kalvų
Šaukia plonu balseliu:
– Kaip pasaulyje gražu...
Ir mēnulis pamažu

Salpē jo, šumin balval,
 La lokhēs dē drom lydžal.
 Fēn komaro doj truscial
 Choliamy gily bagal.
 Ringla lēs uvaikinēla,
 Fēnčiuk dzia joj možinēla
 Taborostyr tēvidžal.
 La khardē dē drom pēzal.
 Sokaj styrnica džidy
 Joj dē drom poriskirdy.
 Dumki ciche dē šero:
 „Kaj čiačo sy dromoro?“
 Ringla paly drom našēla.
 „A mož dēmbo sykavēla,
 Kaj tēriskirēs?“ – Tu phēn,
 Kaj ričha adēj dživēn? –
 – Mē phēna, tu udžinēsa,
 Jiesli tu buty skerēsa.
 Dēj but šuvlorē čhudēpē,
 Zvieri lēn tēchan tyrdēpē.

Galvā su šaka parémęs
 Ringlą ragina įdėmiai.
 Tiktai uodas piktas skraido.
 Ringla jį nekantriai baido.
 Ir pabégusi nuo uodo,
 Ringla greit į kojas duoda.
 Jai pasisekė pasprukt.
 O pas Rycių kur pasukt?
 Ringla kaip vikri stirnelė
 Greitai pasuka į kelią.
 Senas ąžuolas giraitėj –
 Gal padės šitai mergaitei.
 Ringla pasuka į šoną,
 Prašo ąžuolo maloniai:
 – Kur lokys gyvena Ričius?
 – Jis čia lankosi lyg tyčia, –
 Sako ąžuolas, – žinau,
 Kur gyvena Ričius. Tau
 Pasakysi, bet pirm darbą
 Padaryki labai svarbū:

Phu jonē odoj hadēn,
 Mange korni riskirēn.
 Skendē šuvlorē sarē,
 Jandē durēdyr jonē.-
 A Ringliake da buty
 Sykadziapē na phari –
 Sumki joj phērdziakirdzia
 I dēmboske sykadzia.
 Dēmbo lake šyptyndžia:
 – Drom čiačo posykava
 Džia odoj, kaj kham uprē
 Doj kaj tuči sy lolē. –
 Aj daj da! I joj našela,
 Filacin vras podykhēla.
 Lake salpē kašt phuro,
 Cviaty krēncynēn šēro,
 Doj vēvērka bajinēlpē
 I po kham joj tatkirēlpē.
 Fēn glosa ē choliamē
 Vozducho phērdziakirdē.

Gilių daug čionai aplinkui
 Jos tiktais šernams tetinka.
 Jū prisirenka būrys,
 Žemę kasa ir šaknis.
 Tu visas giles surink
 Ir tollyn nunešk, išpilk.
 Gilių ji krepšius pririnko,
 Kad juos nešant kojos linko.
 Ažuolas nusišypsojo,
 Kelio pusēn jis pamojo:
 – Eik, kur saulė ten raudona,
 Ten, kur debesys už klonių. –
 Ai dai da! Ji viens, du, trys –
 Medaus pilj pamatys.
 Ringla bēga sau linksmai:
 „Ričio jau čia pat namai“.
 Šypsos grybai ir paukšteliai,
 Kvepia gēlēs prie takelio.
 Saulē šildo iš aukštai
 Bet iš kur pikti balsai?

Aj, na hojno dēn godly:
 – Kaj da Ringla, kvi kvi kvi?
 Ai gurgen čiuče pēra
 Ai bari doja hora. –
 Ringla podykhēl truscial –
 Staja balyčhen polal
 Bokhalē piščin choliasa
 Krēncynēnpē pěstybnasa.
 A Ringliake paldava
 Da hora i dochaja.
 Joj kē phabalyn stērdzia
 Gromkes lēnge zakhardzia:
 – So kamēn tumē po konco?
 .Balyčny phēnēla krotko:
 – Skedyjan tu šuvlorē
 I tēchas ni či nanē.
 Chabē amaro skendzian.
 Soske dziakes tu skerdzian? –
 Balyčhē piščin - kvi kvi,
 San tu kokari bangi.

– Kur ta Ringla, kvy, kvy, kvy,
 Suieškoti negali,
 Gurgia mūs tušti pilvai –
 Žiūri Ringla – aj ajai!
 Šernū pulkas iš paskos.
 Jie geruoju neatstos.
 Žviegia jie visi piktais,
 Gurgia jų tušti pilvai.
 Kad ir greitos Ringlos kojos,
 Persekiomimas pabodo.
 Ji sustojo po beržais:
 – Ko jūs norit, po galais? –
 Sené šerné aiškint ima:
 – Viską alkani mes žinom:
 Tu pati kalta labai,
 Visas giles surinkai.
 Nebeturim ko kramsnas.
 Tau negalim dovanot. –
 Žviegia kitos: - Kvy, kvy, kvy,
 Taip daryti negali.

- So tusa o tēskerēn?
 Syr skinēsa bangipēn?-
 Balyčhe doj skedynēpē
 I tēduminēs lynēpē.
 Riešyndē jonē kana,
 Sob tēskerla joj dava:
 - Jandē but jarmi amēnge:
 Marfē amarē pērēnge,
 Bulbi, šach, gudlē phaba,
 Hojnēdyr so da pora,
 Nas amēnge dochaja
 Da pērēngiri hora.
 Pokil da tu na janēsa,
 Drom vavrēs naudykhēsa.-
 So že lake tēskerēl?
 I jarmi kacyr tēlēl?
 Da Ringliake na sabēn-
 Balyčhē užiakirēn.
 Ali soske Ringla salpē?
 Ci so lake hojnēs džialpē?

Kā mum su tavim daryt?!

Kaltę reiks išpirkt, mergyt. -
 Jie visi galvoti ima -
 Greitai priima sprendimą:
 - Suieškoki mums per dieną
 Tu daržovių pūdą vieną,
 Morkų, bulvių ir grūdų,
 Ir saldiniių obuolių.
 Dar burokų ir kopūstų,
 Kad pilvai mūs išsipūstų.
 Baigtusi pilvų mūs bėdos
 Kad daržovių tiek paėdus.
 Tai gabenk čia mūsų dalį,
 Kitai nematysi kelio. -
 Stovi Ringla išsižiojus –
 Iš kur imsi tas daržoves?
 Ringlai šitai – ne juokai,
 Laukia alkani šernai.
 Bet ko šypsosi jinai?
 Kas jai gero? Gal žinai?

„Mošt vavrēs tēsduminēl?“
 Ringla balyčhen pučel:
 – Mange mošt so tēskerēl?
 Mošt tumēn tēcharuvēl?
 Fēn dava joj pophēndzia,
 Balyčho vras utphēndzia:
 – Soske na? Amē kamēn,
 So amēn kon charuvēn.-
 I sarē phēnēn: - Čiačo,
 Jala, kriu, kriu, kriu, mišto.
 Ringla lēla po buty,
 A nikaj nanē kangly.
 Grubē boki balyčēndyr,
 Kaj javnē sy kindypēndyr,
 Joj barēsa charuvēl.
 Balyčhē po phu pērēn:
 Blakšt o jek paly jekhēstē
 Balyčhē džian tēlēnēspē.
 A dalē, kaj na pašlē,
 Pēskro čas užiakirdē.

„Gal kitaip ką sugalvoti
 Nuo bēdos išsivaduoti?“
 – Gal galēčiau paprašyt?
 Gal geriau jus pakasyt? -
 Vos šernams ji tai pasakē,
 Tuoj visi šernai atsakē:
 – Kodēl ne? Tikrai gerai,
 Mes tai mégstame labai,
 Kai kas nugaras pakaso.
 Gali imtis darbo drāsiai. -
 Pritaria visi: - Gerai,
 Bus, kriu, kriu, labai gerai. -
 Ringla imasi darbū.
 Kaso šonus ji šernu.
 Akmeniu aštriu purvyną
 Ji šernams nuo šonų trina.
 O šernai ant žemės gulas
 Viens po kito virsta kūliais.
 Kas dar negul ant žolēs,
 Laukia dar savos eilēs.

I po phu sarē po konco
Sy pašlē sokaj po loško.
Bolybnastē kham dykhēl,
Adē mujorē ginēl:
„Hojnēs mange tēdživēl,
Kedy boki charuvēl“.
Rezkes Ringla sduminēla:
„Chasiova“ i krēncynēla
Joj sarē zorjatyr kriģ.
Joj i nadžinēl karik,
Sob vēšēske balyčē
Tēnadžianas khētanē.
Tatkirēl kham balyčhēn,
Tēuštēn na duminēn.
Paldava džial Ringla smialo
Pal dava drom čačipnasko.
Ai dai da – šukaripēn,
Adē fēlda mištypēn:
Zaicicy duj pēstybnasa
Bajinēnpē balvaliasa.

Pagaliau visi šnopuoja
Kriuksi, kojom mataruojā.
Saulē žiūri į šernus,
Skaito snukiouse žodžius:
„Ai, kaip mēgstam, ai, kaip gera,
Kai kas gerā darbā daro“.-
Ringla staigiai sugalvoja:
„Dingsiu“ – ir kaip mat sumoja
Iš visų jégų šalin.
Kuo greičiau medaus pilin.
Kad šernai nesugalvotū
Paskui ją nekapanotū.
Saulē šildo, jie voliojas,
Keltis net ir negalvoja.
Ringla tuo keliu striksena,
Tuo, kur Ričius ten gyvena.
Ai dai da, labai puiku,
Laukuose man nuostabu:
O štai du maži zuikeliai
Išdykauja po pievelę.

Zaicicy duj tyknorē,
Sokaj koticy mirē.
Vierchnio lēmpa pharady,
Dzinskirdē kana isy,
Jakhorē bliscin syr cviatē,
Smialē, nadarēn Ringliatē.
– Ai tumē, - čhaj dēl godla,-
Syr dživēn? I dēn vasta.-
– Skučnēs sy adēj amēnge
Tēkamēnas po dromēnge.-
Tēdy Ringla: - Čhavalē,
Mē že džiou dē duripē.-
– Hej, mištēs, amē tusa!
Hej, našena akana! -
Radynēnpē tyknorē.
– Ai tumē sy godzvarē!
Nakamom mē tēnašēs.
– Tēdy džiasam, ai mištēs.
– Mē dē filacin o džiou
Dē Ričios tēpodykhou.

Dieve, puikūs tie zuikiukai
Žaidžia kaip maži kačiukai.
Jiems praskilusios lūptytēs,
Auksu blyksi jų akytēs,
O ausytēs tartum kasos
Ir prie Ringlos eina drāsiai.
Ringla šaukia: - Lepeškojai,
Ei, sveiki ir kaip gyvuojat? –
– Nusibodo nuobodžiauti,
Taip norētūs pakeliauti. –
Tada Ringla: – Ei, draugai,
Aš einu toli labai. –
– Tai gerai! Mes su tavim! –
Greitai bēgsime pirmyn. –
– Jūs gudručiai, man kokia
Su jumis lakstyt nauda? –
Aš nenoriu bēgti greitai. –
– Galim pēsčiomis mes eiti. –
– Aš medaus pilin einu,
Ričių pamatyti žadu. –

– Ai, kerasam, so džinasam,
 Mož i čhebinē javasam.
 – Nē tedy, mrē čhavalē,
 Kana džasam khētanē.-
 Najačakira tumēn
 Dzinskirdēkanangirēn.-
 Čhaj phēndzia i po hēra-
 Dē Ričhoshirē khēra.
 Ali kon zarakirēla:
 – Kaj tumē odoj psirēna?
 Kalo kulko, parno gad
 Huripēn izbic šukar
 Kakaraška zachaly
 Doj po sēnkica bēsty.
 Ringla duminēl – Nadžalpē,
 Kedy kakaraška salpē.
 – Sosa mange tēzalēspē?
 Milēs tēporakirēspē?
 Zaicicy fui nadžinēn –
 Ni kedy nachochavēn

– Ai, darysim, ką mokēsim,
 Gal iš mūs naudos turēsi.
 – Na tada, mieli zuikučiai,
 Eisime keliu, mažučiai,
 Aš čia nepaliksiu jūsų,
 Ilgausiu, ilgaūsių. -
 Taip pasakė ir pirmyn
 Ryčio ton medaus pilin.
 Bet gi čia kas, kur čia tarška?
 – Kur jūs traukiat? – kažkas barška.
 Juodas švarkas ir balti
 Marškiniai po juo matyt.
 Tarška šarka įkyrioji,
 Šitaip ji visus sekioja.
 Ringla māsto: „Nesiseks,
 Jeigu šarka mus paseks“.
 – Tai nuo ko čia man pradēt?
 Ir su kuo man papplepēti? -
 Zuikiai dar meluot nemoka
 Šarka tuoj prie jų prišoka.

Kakaraška syges lēnca
Rakirēl milē lavēnca.
– Podykhasam sarē trin
Jauginytko filacin.
– Ai, Ričhosho filacin... –
Kakaraška nulicin.
Ringla lēnge utphēnēl:
– Soske čiačipēn phēnēn?
Bida téjavēl sašty
Kakaraška – čibaly,
Kakaraška so džinēla,
Vras sarēnge rakirēla.
Joj sašty žynko zorin
Ko dadēs tēnulicin.
A tēdy bida javēla,
Dad pal sliady udžinēla,
I man vras dogoninēla,
I khērē nutyrdynēla.
– Ko Ričhos čiačes nudžiasam
Čiriklia dogoninasam,

Šarka greit su tais zuikeliais
Pradeda meiliais žodeliais.
– Pamatysim visi trys,
Kokia ta medaus pilis.
– Ai, į Ričio pilj traukiat... –
Šarka nieko nebelaukia.
Ringla sako: – Negerai,
Kam teisybę tu sakai?
Šarka bédą pridarys –
Ką tik žino, išsakys.
Ką tik žino, nesiboga
Ji iš karto išnešioja.
Gali apie mus lig ryto
Ji senelui pasakyti.
O tada ir bus bėda –
Mūs kelionė bus baigta.
Jis kaip mat mus pasivys
Ir namolio parvarys. –
– Ričių mes tikrai matysim,
Šarką taršką pasivysim,

Pomangasam tėštylios
I kamasam tēriscios.
Fēnciu Ringla podykhēla –
Kakaraška rakirēla.
Joj už marēl čibasa!
– Vras doja dogoninasam!
Ni po so dava amēnge,
Somēs radē duripēnge. –
Zaicicy syr sygnē škočki
Sarē duj uchtnē dē boki.
Kanorē dotulindoj
Dumki dēna našindoj:
„Amē somas muršorē
A na somas čiororē!“
Risyji palē adziake
Rakirdē jonē Ringliake:
– Kakaraška uchtyldziam,
La avri nuvaikindziam.
Joj už rakirdzia sarēnge
I kirjenge, i birlēnge,

Paprašysim, kad tylėtū
Ir sugrįšime iš lėto. –
Ringla vos tik pasižiūri –
Šarka plepa jau į būrį.
Ji jau mala liežuviu.
– Ją žūt būt pavyt turiu!
Zuikiams tai vieni juokai. –
Jiems niekai didi laukai.
Kaip žiogai ar kibirkštis
Strykt zuikeliai į šalis.
Zuikiai duoda garo kojom,
Priglaudžia ausis, galvoja:
„Mes ne vargšai, ne naivuoliai –
Esame tikri šaunuoliai!“
O sugrįžę Ringlai sako
Dar stovēdami ant tako:
– Mes tą šarką pasivijom
Ir į šalį ją nuvijom.
Ji plepėjo jau draugams:
Skruzdėms, bitėms ir uodams.

Fēn kana obišcindzia,
Možet joj na chochadzia,
Tēnarakir ni konēske,
Ni Ringliakirē dadēske,
So Ringla joj kaj dykhja.
– Hojnēs, – Ringla pophēndzia.
Durēdyr sarē psirēna,
Zaicicy džidēs uchtnēna.
Hojno sy da psiribēn,
Syr miro rakiribēn.
Ringla lokhēs plivinēl
I birlia doj licinēn.
– Ringla džiala kē Ričhos
Joj kamēl tēdopasios. –
– Ai birlia, ai štyljačhēn,
Hojnēdyr buty kerēn,
Mē lydžian jaugin gudlo. –
– A tēdy Ričh zuralo
Amaro jaugin i schala,
Ringla doj kē jo nudžiale.-

Mes paprašēm jos, maldavom,
Gal ji mums nepamelavo,
Niekam, saké, nesakys,
Nei senelio nematys. –
– Tai gerai. – Ringla dainuoja
Ir toliau visi žingsniuoja.
Zuikiai, kas juos sulaikys,
Laksto į visas šalis.
Geras žygis per giraitę,
Kaip ta mano pasakaitę.
Ringla linksmą juoką laido
Ir aplink bitutės skraido.
– Ringla Ričių pamatys
Saldų medų palaižys. –
– Ai, bitutės, jūs nurimkit,
Geriau saldų medų rinkit.
Ir į drevę neškit šičia. –
– O tada stipruolis Ričius
Mūsų medų iškabins,
Ringlą tuo medium vaišins.

Joj kamēl gudlo jaugin
 Joj i džial dē filacin.
 – Čajori, ci tu halios?
 Syr že tēnacholiasos?
 Dandyra mē čajorjake –
 Paly kan, ak akadziake!
 Mē džinēn dava sarē
 Kē birlia ē kon javnē,
 Tēpobiedinēs sašty
 Lokhēdyr liavēs isy
 Čiem birlia ē choliamy. –
 Ringla ciches vras bēšly
 Joj džinēl, so tējavēla
 Ci birlasa vojinēla.
 Ali so doj tēkerēs?
 Čēbi so tēsduminēs.
 Čēbi romanē čibasa,
 Godzvarē rakiribnasa:
 – Jiesli mange dandyrēna
 Kokorē navidživēna.

Ringla mēgsta saldū medū,
 Zuikučius pas Ričių veda.
 Na, mergaite, supratai?
 Kaip nepykti mums už tai?
 Aš mergaitei tuož įgelsiu,
 Jai į ausj kirči skelsiu. –
 Tegul žino tai visi:
 Jeigu pas bites esi,
 Nugalēti stiprū liūtā
 Daug lengviau nei bitę būtū. –
 Kam darytis tokią bėdą?
 Ringla tyliai atsisėda.
 Žino ji, kas atsitiks,
 Su bite jei susipyks.
 Bet gi kaip dabar kovoti?
 Reikia ką nors sugalvoti!
 Reikia romū gražkalbyste
 Sugalvot kokią gudrystę:
 – Jei tiktais jūs man įgelsit,
 Pačios jūs neišgyvensit.

Čhajori som bachtaly
 Jou i tu nacholiamy.
 Dykh, feldēngrē cviaty sanpē,
 Čiriklēnge hojnēs džianpē.
 Podykhēn, mirē phēnia,
 Dē cviatēngirē jakha,
 Da kana i harēdyr
 Mandyr sy šukaredyr.
 Lēn tumē tēdandyren
 Cviaty a na manušēn
 I lydžian jaugin gudlo
 Dē birlytko khēroro. –
 A birlia i duminēn:
 „Ringla hojnēs rakirēl,
 Čhē kē cviaty tēlicin
 Tēskedēn gudlo jaugin“.
 Ringla zaicicēnca džial
 Dē vēshitko maškiral.
 Na kamēl joj zaicicēnge
 Tēpacou, nas duripēnge

Čigonaitē aš linksma,
 Tai ir tu būk nepikta.
 Žiū: laukų gēlelēs šypsos
 Ir paukšteliai nesipyksta.
 Pažiūrékit, mano sesēs,
 I gēliu akis mielasias –
 Jos šiandien ir visada
 Daug gražesnēs už mane.
 Skriskite geriau ant jų,
 O visai ne ant žmonių.
 Geriau neškit medų, pilkit
 O zirzentī čia nutilkit. –
 Ir bitutēs greit sumoja:
 „Ringla gal gerai galvoja,
 Reikia skristi prie gēliu
 Rinkti medų iš žiedų.“
 Ringla vēl savu keliu
 Žengia miško takeliu.
 Tik zuikeliais abejoja,
 Ar jie kelio nemeluoja?

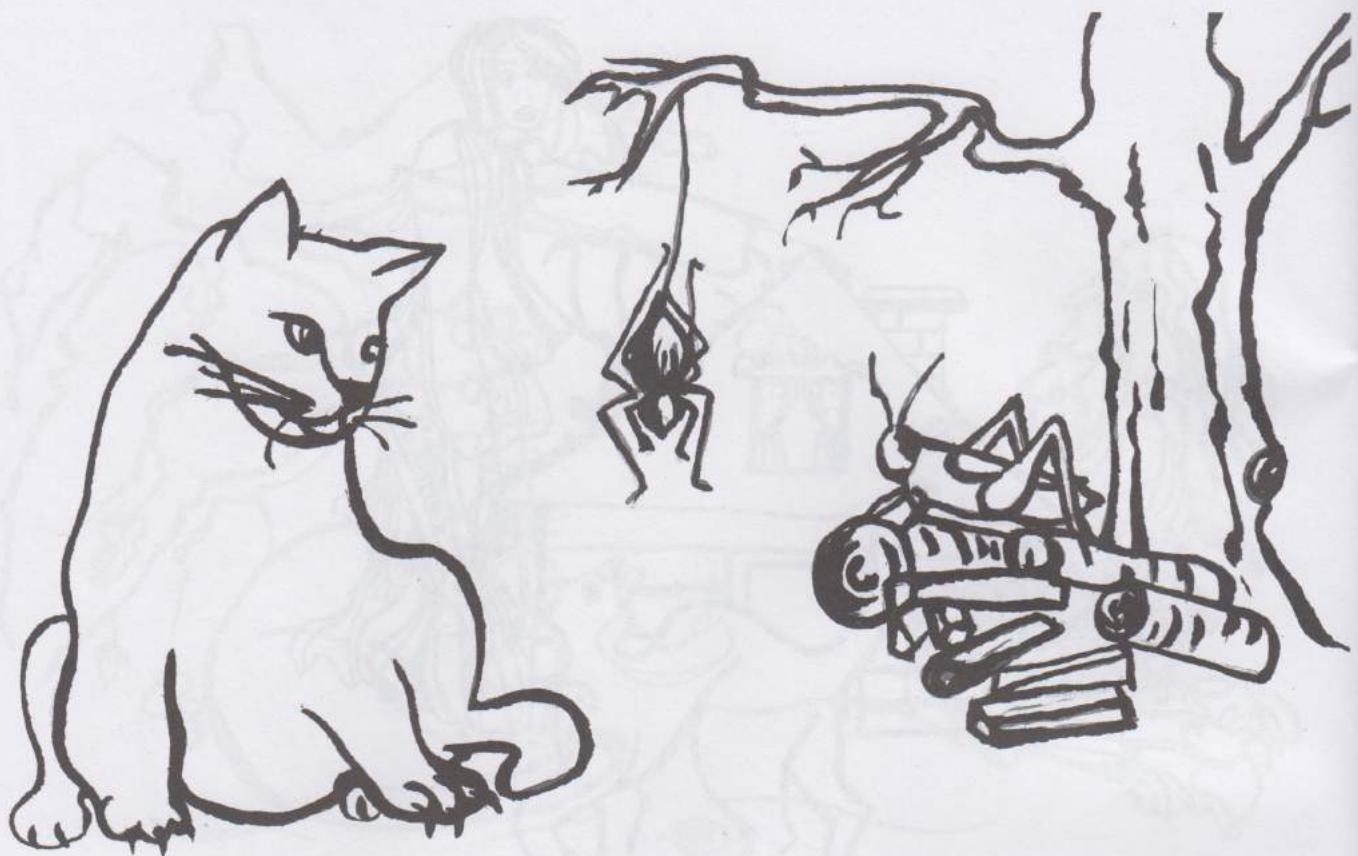
Nanē konco ni po so,
Dromoro sy dzinskirdo.
Rezkes glosorja šunēnpē:
– Soske drugi doj psirēnpē?
Diako i golēmboro,
I vavro čirikloro:
– Kaj tumē sarē doj džiana,
Kon tumēn adēj lydžiana? –
Ringla lēla tēphēnēs:
– Zaicicy, sy namištēs. –
Pošunēlpē zvučno „Miau“
– Hej, adēj sy lēskro lau
Miko! – zaicy dēn godly –
Jo dživēl adē chrusty.
Koto zbic sy zuralo,
Bucvarno i godzvaro
Jo paš pēskro džiipēn
Nadživēl kē manušēn.
Hojnēs vēš saro džinēla,
Mošt i drom posykavēla.

Jokio galo, kiek matai,
Nors jau bēga taip ilgai.
Ir staiga jie išsigando:
Juos genelis ir balandis
Netikētai kad užklausia:
– Kur keliaujat, ilgausiai?
Ir tokia miela mergaitē,
Juodaplaukē čigonaitē? –
Ringla sako: - Nejuokai,
Čia kažkas nebegerai. –
Iš kažkur nugirsta „Miau“.
– Ei, tā katinā žinau –
Mūsų Mikas čia miaukena.
Jisai krūmuose gyvena.
Šitas katinas stiprus
Ir protinges, ir šaunus.
Tu žinai, kad jau nuo seno
Jis pas žmones negyvena.
Žino miškā mintinai
Keliā rodys mumsjisai.

Vēncy dzinskirdē, jakha
Zējinēn drē ciemnota.
„Dēvlē, lēs tēvstriečinēspē!
Hojnēdyr sy giravēspē“. –
Zaicy tiches rakirēn.
„Koto adē ciemnypēn
Tēdykhēl saro sašty.
Lēla lēs bari choly:
Kon kē lēs kedy javēla
Bleskavica jo mēkhēla.“ –
Ringla riešyndzia, so vras
Kē kotos čhe tēnudžas.
A vokaj i khēr Mikosko.
A sluga nalačhodziosko,
Jo phēnēl: – „Tu použiakir
Zaicicēnca tu porakir,
Miko kofe keravēla“. –
Ringla lēs užiakirēla.
Vremia džial, joj dēl godly.
– Jo morēlp, tēdžial našty. –

Ilgaūsis mūsų Mikas
Dieve, saugok jī sutikus!
Akys tamsoje žéruoja,
Ugnj skelia, - nemeluoju.-
Zuikiai šnabždas tyliai sau:
– Aš to katino bijau:
Katinas tamsoj, brolyti,
Viskā gali pamatyti. –
Ringla nutaria, kad greitai
Reik pas katinā nueiti.
Štai ir katino namai
Po šakų krūva antai.
Tarnas néra geraširdis,
Jujų kalbą kai išgirdo:
– Tu palauk, čia pasédék,
Su zuikeliais pakalbék,
Mikas geria kavą jaukiai. –
Ringla sēdi, kantriai laukia.
Laikas bēga, Ringla šaukia.
– Jis negali – veidā prausia. –

Tal kašta i adē nory
Rodyjom, i adē dvory.
So amēndyr udnascian?
Hojno džiipēn lachcian?
Šatra tēlachtēl, vurdēn,
Bakruno isys chabēn.
Tu čiačes zabludindzianpē,
So amēndyr vigijan tē? –
Miko glos o pohadēl:
– Hojnēs tēzarubinēl
Pēske mas, ali adaj
Pēske hojno sam chulaj! –
Ringla lēs pučel: – Ratyn,
Dē Ričosko filacin
Kaj sy drom, mē na džinou. –
– Ringla, džia i natērdziou.
Džia mamuj palē kašta. –
– Tu kacyr džinēs dava? –
Ringla lēsa dzivinēlpē
Miko lake utphēnēlpē:

Ir po malkom, palei tvorā
Klausinéjau žiogą, vorą.
Ko nuo mūsų pasprukai?
Negi čia geriau radai?
Palapinéj mūsų šilta
Ir pienuko tau pripilta.
Tu tikrai apsirikai
Jei nuo mūsų pasprukai. –
Mikas balsą kelia tvirtą:
– Gera sau pačiam uždirbti.
Kad žinotum, iš tiesų,
Pats sau ponas čia esu. –
Ringla prašo: – Gelbék mus
Mes pas Ričių į namus
Traukiam, bet nežinom kelio. –
– Eikit, Ringla, pro berželį
Tiesiai ten, kur putinai. –
– Tu iš kur tatai žinai? –
Ringla stebisi labai.
Mikis sako išdidžiai:

Vremia džial prē balvalia,
Tēužiakir dochaja.
Ringla dēl godla. Sluga:
– Miko pomorēl kana. –
Dosi tēužiakirē!
Joj Mikoskro khēr kamēl
Briku brak tērininēl.
Joj hērasa pichinēl
I pērēl sēnkengri kučia.
I pokalyji syr tučia
Čhungardoj vidžiala Miko,
Syr bari piri, syr dziko:
– Miau, adēj kon phagirēlpē,
So mro khēr o riniņēlpē? –
Cholynasa jo dykhēl
I Ringliake rakirēl.
Sykavēlp, jonē džindlē.
Ringla pomangja: – Prilē,
Adēj koto amaro,
Rodyjom lēs. Godzvaro.

Ar čia šaukti, ar nešaukti? –
Nusibodo Ringlai laukti.
Ringla tarnui beldžia vis.
– Mikas plaunasi ausis. –
Pagaliau – užtenka laukti!
Miko namā bando griauti.
Briku braku – namas treška,
Spiria koja – šakos braška.
Ir kaip debesis pajuodės,
Kaip pasenęs juodas puodas
Mikas išlenda galiausiai
Ir rimtu balsu paklausia:
– Miau, kas taip nekantrai braunas,
Kas čia mano namā griauna? –
Ringlą nužvelgia žvilgsniu –
Jie pažistami abu.
Ringla prašo: – Mus priimk,
Mūs namus tu prisimink,
Taip seniai tavęs ieškojau,
Kur beeiti, nežinojau:

– Kon šciurēn dēj uchtylēl,
Pal dava saro džinēl. –
Čhaj i koto khētanē
Dē pēskrē pasia ginē.
Ringla paly phēnibēn nudžiala
Zaicycēn mamuj lydžiala.
Zaicy džian karik kami:
I po zērvo, po čiači.
Sokaj šariki phadziona,
Ni kicyk i nastērdziona.
– Dykh, syr syg amē našēnas,
Jauginytko khēr rodēnas! –
Ringla, sygno čhajori,
Lēn tēgoninēl našty.
Fēn džiuklē tēgoninēnas
Jiesli sygi tēnašēnas.
Čiriklē lydžian da čha,
Dēl vēvērka pēchēnda.
Ringla už khinadyja,
Palo drom popangalja.

– Tas, kas gaudo čia peles,
Puikiai žino vieteles. –
Mielas pokalbis užtruko.
Jie savais keliais pasuko.
Žengia Ringla takeliu,
Zuikius vedasi kartu.
O zuikeliai šokinėja
Šen ir ten pabéginėja,
Kaip mažyčiai rateliukai –
Tiktai bēga, rieda, sukas.
– Mes tokie greiti, pirmyn!
Skubame medaus pilin. –
Ringla kad ir kaip norėtū,
Jū negali suturēti.
Tik šuneliui pasisektū,
Jeigu juos vaikytí tektū.
Paukščiai lydi juos taku
Voverē jiems riešutū
Pavaišina. Bet pavargo
Ringlos kojos nuo to vargo.

Zabut kham o tackirēla,
Raduma joj nakerēla.
I po konco statyji,
Nachaji i napiji,
Bizorjaki dumka dēla,
Zaicycēnge joj phēnēla:
– Kham sob tēnatatkirēla
Hojnēdyr da tējavēla. –
Kham šunēl, sarō haliol
I na rado utbiciol:
– Hojnēs, mē dava džinava,
Butēdyr natatkirava. –
Šylalēs dyvēs kerēlpē.
Čhaj dalēsa radynēlpē.
Syr fēldytko čirklo
Joj našēl po dromoro.
Jek, duj, trin – rēscia dē brēza,
Kaj kačena balvalēnca.
Mošt joj so i podykhēla,
Filacin mošt udžinēla?

Saulē kaitina karšta –
Gal čionai visa bēda?
Po galais, visi sušilę
Ir išalkę, ir nutilę,
Ir pavargę dar galvoja:
Kaip mažiau nuvartgū kojos:
– Ji jei kaitintų mažiau,
Būtų mums tikrai geriau. –
Saulē girdi. Jei atrodo,
Kad visiems ji nusibodo,
Taria: – Ką gi, supratau,
Galiu šildyti mažiau. –
Darosi diena šaltesnė,
Ringla džiaugias ir linksmesnė.
Kaip paukštelė iš laukų
Béga, stryksi takeliu.
Viens, du, trys – į beržą lipa
Pažiūrēt, kiek kelio liko.
Gal ji kartais pamatys,
Ričio kur medaus pilis.

I hučendyr joj dykhēl,
Salp, visiolēs bajinēl:
– Jaugintko filacin
Vras lachtasam sarē trin!
Kašt balval zabistyrdoj
Khētanē tērdo sandoj.
Fēn duj zaicicy šuršēnpē:
„So adēj dava kerēnpē?
Sy adēj šylalēdyr“.
Ringla džiala durēdyr.
So to napaciam Ringliake...
So kerdziapēs da korake:
Čhe tēpopučes, kaj džana:
– Kaj urnian drē da tumano
Tēlachtēnpē? - Utpħēnēn:
– Vičiu vidž ulicynēn“.
Žuravlios pučen, kaj džiana,
Liebedzia. Phēnēn: „Urnianam“.
Pučel cviaty, so šucion.
Utpħēnēn, so zamrazion.

Ringla žiūri iš aukštai,
Juokias, džiūgauja linksmai:
Stovi ten medaus pilis,
Tuoj matysim visi trys!
Beržas, net pamiršęs vėją,
Džiaugtis tuojuj su jais pradējo.
Tik zuikeliai pasišiaušė:
– Kas čia daros? – tyliai klausia. –
Mums šaltoka. O kaip tau?“ –
Ringla žengia vis toliau.
Zuiκiai pasimetę taria:
– Kas tai šarkai pasidarė?
Kur visi paukšteliai skrenda? –
Kaip per rūkā kelią randa? –
– Pasilik! Vidžiu, vidžiu, –
– Palinkék gerų mums skrydžių! –
Klausia gervės: – Kur išskrisit? –
Gulbės jiems pamoja: „Viso!“
Klausia, ko gélelēs bala.
Jos atsako, kad sušalo.

Patrinia palso pērēn?
 So prirodo doj mērēl?
 Ringla cerpima nanē –
 Tēmangen o kham lynē.
 Kham lava naušundziapē,
 Jo dē tučia garadziapē.
 Ake jiv kovlo pērēla,
 Phu parnēs ušchakirēla.
 Čiriklē uš garavdžiapēs,
 A Ringliake či nadžialpēs:
 Mrazo pirange hēra
 Budzinēla syr suva.
 Skučnypnē lava phēnēl,
 I nakhēstyr kaplinēl.
 Joj mrazostē dēl dandēnca.
 Huridziapē dychlorēnca
 Sošyladyji dē rogo.
 Choc i tēpasios dē mocho.
 Sarē trin jonē tērdēn
 I sarē izdrandynēn.

Lapai krinta, rūkas tirštas –
 Aišku, kad gamta apmiršta.
 Ringla grēzias vēl į saulę:
 „Gal čionai kokia apgaulė?“
 Saulė žodžių neišgirdo
 Ir už debesies užlindo.
 Štai šalta žiemužė žengia
 Žemę baltu sniegu dengia.
 Jau pasislēpē paukšteliai,
 Ringlei gi pirmyn į kelią.
 Basos kojos, šaltas ledas
 Tarsi adatomis bado.
 Ji liūdnais žodeliais marma,
 Ir visiems iš nosies varva.
 Jai dantis nuo šalčio gelia,
 Susisukus į skarelę,
 Ji susirietė į ragą.
 Gult ant samanų jai maga.
 Jie sušalę visi trys
 Nebežino, ką darys.

Vras vėšestyr zuralo,
Sokaj čiudo čiačiuno,
Adē najpharo momento
Paly jiv vidžiala frēnto.
Jo vylnytko šyptyndzia:
– Ho, Dēvēl dyja zima! –
Choc i štrašnēs jo biciol,
Ali, dykh, nacholisol.
Jo popichindoj vitkasa,
Adē muj barē pipkasa
Jo kaj džiala, doj īasnēpē
Špēra, adē jiv sčhudēpē.
Ringla sokaštalyja –
Joj Ričhos uprinčkirdzia.
Jo chulaj filacinosko.
Savi raduma po konco!
Ričho goscinēs tērdo
Milēs rakirēl saro:
– Mange rakirdzia golēmbo,
Kaj dživēla adē dēmbo,
So rodēs mri filacin
I kamēs gudlo jaugin.

Bet staiga iš miško tvirtas
Kaip stebuklas koks išvirto.
Oriai pakelta galva
Žengia sniegu dabita.
Pasiraivo sykį vieną
– O, Dievulis davē žiemą! –
Nors ir baisiai jis atrodo,
Bet gi pykčio tai nerodo.
Nedažnai tokį matysi:
Pipkē didelė dantyse,
Kai jis žengia, sniegas griaudžia,
Pēdos žemēj įsispaudžia.
Ringla kvapo net neteko –
Čia gi Ričius tas ant tako.
Šeimininkas jis pilies –
Didis džiaugsmas jiems, išties.
Ričius paslaugai sustojo,
Meiliai kalba, mindžiuuoja.
– Man balandis vakare,
Kur gyvena ąžuole,
Saké, ieškai tu pilies
Ir zuikučiaus vedinies.

Mange po dumo zarēspē,
Džasam doj tēpopssirēnpē. –
Zaicicy polal našēna.
Ringla po dumo bēšela.
A vokaj i filacin,
Kaj sy but gudlo jaugin!
Dēla mamica čiaro:
– Ake paramaroro.
Polyzin choc kutori -
Radynēlp Ringliako dzi.
Ake raduma javjā!
Ričho sykavēl khēra.
Sarē šou medzviedziorē,
Krēnglē sokaj rotorē,
Po skamind i polo bēnko
Pēstybnaskes bajinēnpē.
A čiarē sy jauginasa,
I sarē sy radypnasa!
Vsendzikaj gudlypēna -
Da sy šukaribēna!
Po skamind sarē bēšēnas.
Radumā bari javēlas.

Ant kupros lipk, pavargai,
Eisime pilin, draugai.
Sédi Ringla ant kupros,
Bēga zuikiai iš paskos.
Tuoj į pilj nusigaus,
Paragaut saldaus medaus.
Lokē eina štai į lauką,
Pasitinka Ringlą, šaukia,
Štai jau neša dubenēlī,
– Paragaukit pyragēliū,
Palaižykit ir medaus –
Gal širdelēs atsigaus. –
Ringla laižo, kā sakyti,
Prasidēs džiaugsmai bent syki.
Ryčius lydi po namus,
Rodo pilj ir vaikus:
Šešetas mažu meškučių,
Kaip ratukai apvalučių,
Siaučia, raičiojasi, juda,
Ir ant stalo, ir po bliūdu.
Meduoliukų daug ant stalo,
Palūbēj riestainiai kabos.

A ričny janēl čiarē –
Sokaj gosci sy barē.
Zaicicy duj mišinēnpē,
Paly čiaro krencynēnpē,
A tyknē medzviedziorē
Čaroro ubriskirdē.
Paly polo thut čarēna,
Durēdyr čalē khēlēna.
Mamica čiaro hadēl,
Lēn dē vēnglo vaikinēl.
Ričho adēj rado sānasp,
So saro dēj hojnēs džialasp.
– Dosi jala o tēchas!
Čhēbi tēkhēlēs tēdžas.
Polko čhēbi kon džinēla,
Ē vaš mange mē skhēlēla! –
I medzviedziorē khēlēna.
Ringla salp, so ričinēna.
Zaicicy matielkicēnca
Našēvelindoj kanēnca.
Lap lap lap, Ričho ilytko –
Jo nahojno khēlybnytko.

Lokē neša saldumynus,
Lyg didžius svečius vaišina.
Zuikiai maišosi po kojų,
Su meškiukais vis sukiojas.
Ir šeši maži meškiukai
Apie dubenēlius sukas.
Pats neatsargiausias vienas
Ir paliejo žemén pieną.
Lokē čia teisėja tampa –
Stato mažajį į kampą.
Ričius šypsosi ramus –
– Čia pas mus visad smagu!
Užteks valgyti. Kas moka,
Tegu polką mums sušoka! –
Žinoma, meškiukai stengias,
Bet labai jau jie nerangūs.
Ringla juokias, rankom ploja,
Kai sukiojas lepeškojai,
O labiausiai su kiškeliais,
Kad net kruta jų auselės.
Ričius lap lap lap pradėjo.
Jis tikrai nekoks šokėjas.

– Dosi jala tēkhēlēn –
Čhe uroki tēskerēn –
Madzviedzionko, tu udžin
Tēginēs: o jek, duj, trin! –
Lēnge čhe tēurēsēn
I po banko tēbēšēn.
Po hēra palatunē
Tētērdēs jekho jekhē.
Jonē lapki pohadēn –
Vras po phu i popērēn.
Ringla salpē, bajinētpē
I drugenca krençynēlpē.
Dziakes radosnēs džial vremia
Dēj adē Ričiosko siemja.
Fēnciuk viosna džiangavēl.
Ričh sirjoznēs rakirēl:
– Som sirjozno, phurovato,
Dosovi i nagorbato –
Džiasam zor tēzmierinēs.
Dosi uš tēdzikinēs! –
Syr kedy jaugin dochal
I sarē avri polal.

– Na užteks dabar jums šokti,
Reikia pamokas išmokti. –
Ką meškiukas bedarys,
Reiks išmokti: viens, du, trys. –
Ričius liepia jiems laipioti,
Ant dviejų kojyčių stoti.
Bet tik letenas pakélē,
Ir nuvirsta kūliais vélei.
Reik lakstyti po stalais,
Virsti kūlio, po galais.
Žiūri mēnuo taip įdēmiai,
Medžiu galvą pasirēmęs,
O aplinkui uodas skraido,
Ringla jį namolio baido.
Bēga laikas čia linksmai.
Ričius prakalba rimtai:
– Esu rimtas, pagyvenęs,
Nekuprotas, nepasenęs –
Eisim pamatuot jēgas.
Dykinéti gal užteks! –
Kartais ir medus pabosta.
O lauke vėjelis glosto.

A avri dyvēs viosnakro:
Phabalyn džidy i cviaty,
Kham uš tackirēl sarēn,
Kfiaty fēldēdyr kharēn
I Ričhos, phērdo zorjasa.
Zor jo mierinēl radasa:
Sosna jo ublēl bari –
Trekšt po paš pašly sari.
Našol vremia syr pāni
Drē Ričhoskri filacin.
Čhake čhe tēdžias palē.
Tēsprosčinēnpē lynē
Lasa Ričho i ričny,
Zaicicy, miedzviedzorē.
Lake zaicy lapki dēna
I dē vēšoro našena.
Ringla džiala. So vokaj?
Dykh – vurdēn i syvo graj!
Phari zima pšēmēkji,
Doj tradēl ēniakali.

Ringlai topteli į galvą,
Kad pavasaris jau žvalgos.
Saulē šildo jau visus,
Gēlēs kviečia į laukus.
Ričius kupinas jégų
Rodo jégą su džiaugsmu.
Apkabina storą puši –
Ta tik triokšt visa per puse.
Kaip smagu čia buvo žiema
Paviešeti Ričio kieme.
Laikas grīžt savais keliais,
Atsisveikint su visais.
Su Ričiu ir su loke,
Su meškiukais jų kieme.
Zuikiai duod letenēles
Ir nuskuodžia pro egles.
Eina atgalios jie trys,
Žiū: vežimas ir arklys!
Kas tai? Ringla ką sutinka?
Tēvas žirgą pasikinkęs.

Adē targo dad o Lučio.
 A pal lěstē sokaj zvučno
 Dē vurdēn doj treškinēn,
 Pēskirē sarē bēšēn:
 Čvēko, Čario, Čaroro
 Šafla, Lalla, Maroro.
 Jonē Ringla udykhēna,
 Radosnēs godly podēna:
 – Kaj tu sanas? Vast podē! –
 I vtyrdēnas dē vurdēn.
 A dad Lučio pophēndzia:
 – Kaj tēdžiasas, dē khēra
 Tu izbach o risciovēsa!
 Pēskro štēto doj lachtēsa.
 Pašyl pēskri mamicatē
 Paš bakriatē i kachniatē.–
 Ringla dē vurdēn bēšty
 Čhajori da romany.

Ir visus savus prikēlēs
 Jau į turgū traukia vēlei.
 O už žirgo tai vežimas,
 O jame plati šeimyna
 Čvekus, Čaris, Čaroro,
 Šafla, Lalla, Maroro.
 Ringlą jie staiga pamato,
 Greitai pašaukia nuo tako:
 – Kur buvai tu, mes nežinom.-
 Ir įtraukia į vežimą.
 Tētis Lutis išmintingai
 Sako Ringlai: – Kur bedingtum,
 Tu sugr̄iši į namus,
 Savo vietā, mus visus
 Surasi tu prie senelēs,
 Prie ožkelēs ir vištelēs. –
 Ringla sēdas vežimaitin,
 Ta mergaitė čigonaitė.

ERIKS ADAMSONS

Latvių rašytojas.

Gimė 1907 m. Rygoje. Ten įgijo išsilavinimą, baigė teisės mokslus Rygos universitete.

Rašė apysakas, elegijas, balades, dramas, vieną romaną. Išleistas eileraščių rinkinys „Sidabras ugnyste“, „Herbai“, „Saulės laikrodis“. Apysaikų rinkiniai „Subtilūs negalavimai“, „Didysis keistuolis“ ir kiti.

„Čigonaitė Ringla“ parašyta 1939 metais, vėliau pakartotinai išleista 1968 ir 2003 metais Rygoje.

Poemėlę pažodžiui iš latvių kalbos išvertė Julius Beinortas.

SL 216. Užsakymo Nr. 2560. Pasirašyta spaudai 2014-02-13. Tiražas 500.
Maketavo ir spausdino UAB „Panevėžio spaustuvė“, Beržų g. 52, LT 36147

ISBN 978-609-8072-26-6

9 786098 072266

ČHAJORI RINGLA ČIGONAITĖ RINGLA

